

Стратегічні напрями сучасної державної аграрної політики в Україні. Розвиток аграрного сектору спроможний здійснити потужний вплив на економічну динаміку в Україні, зважаючи на значні перспективи його капіталізації та прогнозовані довгострокові підвищувальні тренди на ринках основних видів аграрної продукції. Тому розвиток конкурентоспроможного аграрного виробництва в комплексному поєднанні з розбудовою сприятливих умов для сільського розвитку є національним пріоритетом. Галузь сільського господарства як базова здатна бути «локомотивом» у забезпеченні поступального і якісно нового рівня соціально-економічного прогресу українського суспільства. Надзвичайно важливим є формування науково обґрунтованої, цілеспрямованої, конструктивної аграрної політики, яка б за своєю логікою та принципами не лише відповідала курсу на прискорену ринкову трансформацію економічної системи країни, але й була її провідною ланкою, стимулюючим фактором.

Державна аграрна політика має полягати в запровадженні прозорого й конкурентного ринку земель сільськогосподарського призначення. Основні акценти мають бути зміщені в бік формування ринкових інститутів, які дадуть змогу оптимізувати діючі форми організації сільськогосподарського виробництва з точки зору ефективності реалізації ними не лише економічних, а й соціальних та екологічних функцій.

Пріоритетними завданнями державної аграрної політики, спрямованими на реформування аграрного сектору України, мають бути:

1. Удосконалення державної системи управління земельними відносинами та сільськогосподарським землекористуванням.

Першочергові заходи мають бути спрямовані на підвищення ефективності використання потенціалу земель у сільськогосподарському виробництві, вирішення найактуальніших проблем аграрних і земельних відносин. Для цього необхідно:

– провести інвентаризацію земель сільськогосподарського призначення та формування автоматизованої системи земельного кадастру як сукупності відомостей документів про місце розташування та правовий режим земельних ділянок, їх оцінку та класифікацію, якісну характеристику;

– забезпечити чіткий механізм державного регулювання ринку землі шляхом створення системи цінових і податкових важелів впливу держави на ринковий обіг землі, недопущення спекулятивно-тіньових угод щодо земельних ділянок;

– прийняти Закон України «Про зонування земель», у якому

передбачити, що при зонуванні земель встановлюються вимоги щодо видів і параметрів дозволеного використання земель та їх охорони (режиму землекористування) відповідно до землевпорядних регламентів;

– внести зміни до розділу VII Земельного кодексу України «Управління у галузі використання й охорони земель», доповнивши його главою «Землевпорядне нормування», у якій слід деталізувати повноваження центрального органу виконавчої влади з питань земельних відносин як суб'єкта нормування, визначити об'єкти і процедури землевпорядного нормування;

– затвердити Національну програму охорони родючості ґрунтів, розроблену Міністерством аграрної політики та продовольства України спільно з Національною академією аграрних наук України, у якій передбачити виділення коштів на компенсацію заходів, що спрямовуються агроформуваннями на збереження і підвищення родючості ґрунтів, боротьбу з ерозійними процесами, консервацію деградованих та малопродуктивних земель та ін.

2. Активізація державної підтримки сільськогосподарського виробництва, яка повинна бути спрямована на забезпечення населення країни якісними і доступними продуктами харчування, створення нових робочих місць на селі, збільшення надходжень від експорту продукції, забезпечення сільськогосподарського виробництва висококваліфікованими працівниками. З цією метою необхідно:

– переглянути і спростити умови одержання сільськогосподарськими товаровиробниками пільгових кредитних ресурсів шляхом зменшення переліку необхідних документів і забезпечення прозорості в прийнятті рішень конкурсних комісій;

– затвердити техніко-економічне обґрунтування Національного проекту «Відроджене скотарство» – розроблення та реалізація програми розвитку скотарства», визначити форми участі держави під час реалізації цього проекту;

– ввести обмеження щодо надання коштів за державними програмами підтримки розвитку села та сільськогосподарського виробництва підприємствам організаційно-правових форм, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

– передбачити збільшення бюджетного фінансування заходів щодо підтримки фермерських господарств за бюджетними програмами «Фінансова

підтримка фермерських господарств» та «Надання кредитів фермерським господарствам», що сприятиме підтримці починаючих фермерів, створенню та розвитку сімейних ферм;

- забезпечити фінансування в повному обсязі заходів, передбачених Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 р.;

- розробити Державну програму розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу, у якій передбачити заходи, спрямовані на використання та системний розвиток вітчизняних потужностей машинобудування для агропромислового комплексу і забезпечення сільськогосподарських та переробних підприємств високоефективною конкурентоспроможною вітчизняною технікою та обладнанням;

- розробити заходи щодо запровадження субсидування та компенсаційних доплат на виробництво рослинницької та тваринницької продукції в межах обсягів сукупного виміру підтримки, погоджених зі Світовою організацією торгівлі;

- запровадити механізм страхування сільгоспвиробників шляхом розробки і затвердження порядку та умов надання державної підтримки для здешевлення страхових платежів, затвердження переліку сільськогосподарської продукції, яка підлягає страхуванню, переліку сільськогосподарських страхових ризиків і об'єктів страхування, визначення частки страхових платежів, яка має компенсуватися з Держбюджету;

- організувати на постійній основі тренінги, семінари й курси для керівників і працівників сільськогосподарських підприємств, фермерів, селян, працівників державних адміністрацій з метою підвищення їхніх кваліфікаційних знань у сферах сільськогосподарського виробництва, змін нормативно-правового поля, системи керування галуззю, механізмів державної підтримки, оволодіння новітніми науково-технічними розробками тощо.

3. Підтримка сталого розвитку сільських територій, створення сприятливих умов для життєдіяльності та підвищення добробуту населення на основі максимально ефективного використання існуючого природно-ресурсного потенціалу територій.

<...> **4. Відродження кооперативного руху на селі**, що дасть змогу використовувати переваги великого товарного виробництва і враховувати інтереси сільських товаровиробників, сприяючи відродженню статусу селянина як господаря виробництва, реального власника засобів виробництва

і виробленої ним продукції.

<...> **5. Розвиток аграрних кластерів.** Державна політика підтримки розвитку аграрних кластерів має сприяти модернізації галузі, підвищенню ефективності аграрного бізнесу та соціального розвитку регіонів <...> *(Організаційно-економічні інструменти державної аграрної політики в Україні. Аналітична доповідь // Національний інститут стратегічних досліджень (<http://www.niss.gov.ua>)).*